

[Home](#) [Krant](#)

(/plus) (<http://www.standaard.be/plus/20160512/ochtend>)

[Cultuur en Media](#)

(<http://www.standaard.be/plus/krant/cultuur-en-media>)

[Tentoonstelling](#)

(<http://www.standaard.be/plus/tag/tentoonstelling>)

WIELS BRENGT UTOPISCHE ARCHITECTUUR OP ZIJN CONGOLEES

Trek uw plan en droom van morgen

12 MEI 2016 OM 03:00 UUR | SAM STEVERLYNCK

Wat gebeurt er als een antropoloog en een kunstenaar de stedelijke ontwikkelingen in Congo vastleggen? Het resultaat levert allesbehalve een droog wetenschappelijk traktaat op.

Boulevard Lumumba, Municipality of Kimbanseke, Kinshasa, 2013. Sammy Baloji

Op een meterslange affiche staat een foto van een blinkende toren in een gloednieuw park. Naast een foto van een lachende Kabila Jr. staat het opschrift: *‘Nos rêves d’hier aujourd’hui réalités, demain un avenir meilleur’*. Wat de stralende toekomst een

wrange nasmaak geeft, is dat de affiche scheef is opgehangen boven een door onkruid overwoekerde, geroeste en schots opgestelde omheining. Kan het contrast tussen droom en realiteit nog groter? De foto maakt deel uit van een onderzoeksproject waarvoor kunstenaar Sammy Baloji en antropoloog Filip De Boeck de urbanistische veranderingen in Congo in kaart brachten. Dat doen ze zowel met een tentoonstelling in Wiels als met een vuistdikke publicatie.

De Boeck werkt wel vaker samen met kunstenaars. 'Als antropoloog kan je niet naar een stad kijken zonder beeld. Je hebt foto's of films nodig. Stad en fotografie gaan altijd al goed samen. Als je het hebt over New York, denk je onmiddellijk aan de foto's van Walker Evans.'

Voor het duo is die werkwijze een manier om een chaotische miljoenenstad zoals Kinshasa te proberen lezen en begrijpen. Zelf hebben ze het over een vorm van stedelijke acupunctuur. Ze prikken hun naald in een aantal urbanistische fenomenen, zoals gaten in het wegdek of begraafplaatsen, en maken zo een bredere analyse van de stad. 'We zijn beiden gefascineerd door nieuwe stedelijkheid die gebouwd wordt naast de bestaande,' zegt De Boeck.

Een schoolvoorbeeld daarvan is de nieuwe satellietstad La Cité du Fleuve, die wordt opgetrokken op twee artificiële eilanden en plaats moet bieden aan onder meer tweehonderd villa's en tienduizend luxeappartementen. Een groot deel van een moerasgebied dat door de lokale bevolking is omgelegd tot illegale moestuintjes moet daarvoor wijken. Op een promotiefilmpje beschrijft een voice-over met Amerikaans accent dit toekomstige paradijs als een oase van rust en veiligheid. De flashy wolkenkrabbers en luxejachten in het filmpje doen eerder denken aan Dubai dan aan Congo. Het project mikt op de hogere middenklasse, een sociale klasse die nauwelijks bestaat in Congo. Maar dat mag de pret niet bederven.

Koloniale brokstukken

Want de meeste Congolezen moeten roeien met de riemen die ze hebben. En dat doen ze met een groot gevoel voor improvisatie en creativiteit. Neem nu het Office Congolais de Poste et Télécommunication (OCPT), ooit een pronkstuk van modernistische architectuur. Het L-vormige complex werd in de jaren 1950 opgericht als communicatieknooppunt voor radio, tv en post. Nu ligt het er behoorlijk verloederd bij.

Omdat de eigenaar, het ministerie van Telecommunicatie, zijn werknemers al meer dan een jaar achterstallig loon moet, is er een regeling getroffen. Zo'n driehonderdtal ambtenaren en hun gezinnen mogen er gratis wonen. Met gordijnen en tussenschotten

waar wasgoed hangt te drogen, proberen ze hun leefruimte af te bakenen om toch een beetje privacy te hebben. Maar het gebouw fungeert ook als politiebureau, kerk en restaurant. Als een stad binnen de stad. Een boeiende architecturale casestudy over hoe de bewoners zich de brokstukken van de koloniale infrastructuur opnieuw toe-eigenen. Hoeft het te verwonderen dat men het in Congo vaak lachend heeft over artikel 15 in de Grondwet dat zou staan voor: *'Débrouillez-vous!'*?

Scheve toren van Babel

Het meest tot de verbeelding sprekende voorbeeld is een gebouw van twaalf verdiepingen in een deelgemeente van Kinshasa. De constructie wil het westerse model van wolkenkrabbers imiteren, maar doet eerder denken aan een schots en scheve toren van Babel. De man achter het project is een dokter die aanvankelijk een beroep deed op verschillende architecten. Toen die durfden te opperen dat men om stabiliteitsredenen het gebouw beter tot vier verdiepingen zou beperken, heeft hij hen de laan uit gestuurd. Dus bouwde hij dan maar zelf verder aan zijn utopische toren die steeds smaller wordt naar boven toe.

In een kluwen van kamers en verdiepingen geeft hij in de video *The tower: a concrete Utopia* een rondleiding door zijn wankеле wolkenkrabber. Een gebouw dat niet zozeer doet denken aan modernistische architectuur, maar eerder aan het *Palais idéal* dat postbode Ferdinand Cheval eigenhandig bouwde. Maar dan op zijn Congolees.

Sammy Baloji en Filip De Boeck 'Urban now: city life in Congo',

tot 14/8 in Wiels, Brussel (****)

LEES MEER

03/05/2016 | AGLAIA KONRAD ZOOMT IN OP STEDEN EN GEBOUWEN

Wanneer het beton tastbaar wordt (http://www.standaard.be/cnt/dmf20160502_02270626)

GISTEREN | ARCHITECTUUR

Venetië eert Zaha Hadid (http://www.standaard.be/cnt/dmf20160510_02283065)

GISTEREN | JEF LAMBRECHT KRIJGT GROTE EXPO IN MUHKA

Portret van de journalist als kunstenaar (http://www.standaard.be/cnt/dmf20160510_02282932)

10/05/2016 | KUNST

421.700 bezoekers voor Bosch-expo (http://www.standaard.be/cnt/dmf20160509_02281345)

10/05/2016 | IN BEELD

Verbouwing KMSKA zit weer op koers (http://www.standaard.be/cnt/dmf20160509_02281506)

De meeste Congolezen moeten roeien met de riemen die ze hebben. En dat doen ze met een groot gevoel voor improvisatie en creativiteit

ALLE ARTIKELS VAN DE LAATSTE 24 UUR » (/NIEUWS/MEEST-RECENT)

Meer?

Lees de volledige krant digitaal. (<http://www.standaard.be/plus/ochtend>)